

Grevy, Carlo (1995): Hvorfor lære stileskrivningens svære kunst? En anmeldelse af Leif Becker Jensens 'Ud af elfenbenstårnet'. *HS-Dansk* 58, Dansk lærerforening, side 19-22.

Hvorfor lære stileskrivningens svære kunst?

En anmeldelse af Leif Becker Jensens Ud af elfenbenstårnet

I: HS-Dansk nr. 58, p. 1-22, okk. 1995, Dansk lærerforening

af Carlo Grevy

Spørgsmålet om, hvad der er den dybere mening med at lade elever skrive danske stile på traditionel vis år efter år, dukker ikke så ofte op hos os. Vi har undervist i denne disciplin år ud og år ind og tænker ikke altid på hvorfor. Vi lærer eleverne regler for korrekt sprogbrug, for analyse og tolkning og for korrekthed omkring genren stil. Vi forudsætter, at når eleven behersker de stilistiske greb for stilen, kan de tilsvarende beherske de andre genrer, som de senere får brug for. Spørgsmålet er måske: udøver vi blot vor stilepraksis uden øje for den verden, som faktisk findes uden for skolen?

Dette spørgsmål svarer Leif Becker Jensen ikke på i sin bog. Men efter gennemlæsningen af bogen må man stille spørgsmål ikke blot ved den måde, man selv skriver på - men i det hele taget til de måder, som fagfolk skriver på, og den måde, vi lærer eleverne at skrive på. Leif Becker Jensen forholder sig kritisk over for de formsprog, de enkelte fagfolk/faggrupper udtrykker sig i - eller måske mere korrekt formuleret: isolerer sig i. Stileskrivende elever er også fagfolk, der tilstræber overholdelsen af reglerne i et tillært formsprog. Går dette godt, altså: overholdes normerne, får eleven en god karakter, ellers er det tommelfingeren nedad. Vi beder ikke (nødvendigvis) eleverne om at kommunikere et budskab videre til en interesseret læser - derimod har vi oplært eleverne i at udforme abstrakte meddelelser til anonyme læsere (som faktisk er os selv: lærerne).

Leif Becker Jensens projekt vedrører ikke direkte elevens stil. Han har fokus på den skrivende elev i bredere betydning: vi har alle en lille stileskrivende elev inde i os med normer, der styrer stil og sprog. Vi bør overveje de formsprog, dvs. den stilistik, som vi anvender, og som vi søger at få andre til at leve op til, mener Leif Becker Jensen:

[det danske skolesystem] har lært eleverne at disponere tekster som om de alle skulle have en fremtid som forskere, i stedet for at lære dem andre og måske mere relevante genrer som f.eks. at skrive en ansøgning, en klage til de offentlige myndigheder, skrive et læserbrev eller simpelthen fortælle en god historie (s. 98).

Omend vore elevers stil-stilistik er et nok så interessant debattemne - og en relevant problemstilling, som bogen fint kan læses ud fra - , vil jeg se på Leif Becker Jensens projekt: det at fagfolk skal komme Ud af elfenbenstårnet. Med undertitlen fortælle teknik for fagfolk der vil skrive en god historie gør Leif Becker Jensen os opmærksom på sit formål med bogen: han ønsker, at fagfolk skal kunne mestre at skrive formidlende, altså relevant og forståeligt.

I bogen giver forfatteren os i tråd med dette ønske en række fortræffelige eksempler på god og dårlig formidling. Faghistorikeren sættes over for den dygtige historieformidler. Samtidig introduceres læseren via eksemplerne for teorien: er der tale om logisk-ræsonnerende eller konkret anskueliggø-

rende. Leif Becker Jensen anskueliggør selv problemet: en meteorolog skriver følgende d. 12 september:

Vejret i dag

Let til frisk vind fra vest og nordvest med byger; men også nogen sol. Temperaturer op til mellem 12 og 15 grader; til natten mellem 5 og 10 grader; men lokalt ned til nær frysepunktet (s. 104).

Forfatteren peger her på meteorologiens formsprogs implicitte regler, som til punkt og prikke skal overholdes uanset modtagersituationen: fortæl om vind, nedbør og temperatur - vel at mærke i nævnte rækkefølge. Men her er det helt hen i vejret - det vigtigste i vejrbudskabet er faktisk, at der er mulighed for nattefrost i september! Den journalistiske situationsbestemte og derfor formidlende udgave er derfor:

Nattefrost på vej

Så gik den sommer; og allerede i nat er der risiko for sprøde vandpytter: Nattefrosten og fingervanterne truer forude, melder meteorologerne. ... (s. 104).

Eksemplernes pointe er indlysende - men spørgsmålet er: bruger vi selv implicitte regler, som er ødelæggende for vor formidling? Forfatterens svar er: ja. Derfor skal vi bevidst arbejde med formidlingsaspektet.

Vi får at vide, hvordan formidling ofte går gennem hovedet, men bør gå gennem maven. Vi er iflg. Leif Becker Jensen opdraget til at forholde os intellektuelt til tilværelsen (s. 18), men gebærder os som drengen, der piller blomsten fra hinanden for at finde ud af, hvorfor den er smuk. Herved forstår vi ikke og kan tilsvarende ikke formidle. Vi må derfor ændre vor opfattelse af, hvad god formidling er. Test dig selv! Leif Becker Jensen beder sine kursister om en beskrivelse af deres værelse. Hvorledes er det gode formidlingsprog:

I: Mit værelse er rektangulært, 4 meter langt og 3 meter bredt....

II: Sollyset trænger mat ind gennem de gule, blafrende gardiner, og trafikken nede fra gaden anes som en dæmpet brusen ... (s. 27-28).

Eksempel II viser aspekter af det fortællende/fortolkende/dynamiske/personlige formidlingsprog, hvorimod eksempel I afspejler aspekter af det analyserende/definerende/billedfattige videnskabsprog.

Leif Becker Jensen giver klare anvisninger på, hvorledes formidlerrollen kan forbedres, hvorledes de faglige paradigmer kan undgås: giv læseren oplevelser, "don't tell it - show it!", gør det abstrakte konkret, brug analogier, brug anekdoter og skab billeder!

Ud over bogens mange gode, morsomme og lærerige formidlingseksempler, indeholder den relevant teori. Der er konkrete anvisninger på en god start og slutning. Den traditionelle stile-diskurs kritiseres. Den almindelige regel om at en indledning bør vise hen til emnet, og at man ikke må styr-

te sig ud i emnet i indledningen ses af Leif Becker Jensen netop som en uhensigtsmæssig tillært norm. Skab i stedet opmærksomhed, vis relevans og konsekvenser "Hey - you - see - so!"

Leif Becker Jensen vender på mange måder op og ned på, hvad den lille elev inden i fagmanden måtte tro om skrivningens kunst. Budskabet er: glem fagsprogets normer og tænk i stedet på formidlingen (ellers er der ingen der læser, hvad du skriver). Der er for mange fagfolk, der vedbliver at skrive stile i stedet for at formidle fagligt stof.

Bogens viden kan på mange måder integreres i undervisningen af eleverne i den skriftlige dimension. Bogen er imidlertid ikke som helhed henvendt til de unge studerende i vort skolesystem, men flere afsnit vil man fint kunne læse sammen med eleverne. Formidles bogens budskab til eleverne vil det være befordrende for kommende fagfolks evne til ikke blot at komme ud af elfenbenstårnet, men også ned på jorden, hvor deres budskaber vil kunne høres.

Leif Becker Jensen: Ud af elfenbenstårnet - fortælle teknik for fagfolk der vil skrive en god historie. Samfundslitteratur 1994. 2. udgave, revideret. 152 sider, 140 kr.